

## «ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻ ԵՎ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ»

### ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ ԾԱՂԿԱԶՈՐՈՒՄ

(մարտի 2-5, 2000 թ.)

Հայաստանում քրիստոնեությունը պեպական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի եկեղեցական հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ 2000 թ. մարտի 2-5-ը տեղի ունեցավ «Հայոց Եկեղեցի և պեպություն» միջազգային գիտաժողովը: Գիտաժողովին հրավիրված էին հոգևորականներ, աստվածաբաններ, գիտնականներ Հայաստանի Հանրապետությունից, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունից, Ռուսաստանի Դաշնությունից, Ուկրաինայից, Վրաստանից, Ֆրանսիայից, Անգլիայից, ԱՄՆ-ից և Դանիայից:

Մարտի 2-ին Մայր Աթոռում, Ս. Վարդանանց ոգեկոչման օրը, Ս. Պապարագի ավարտից՝ հետո, Վեհարանում, **Գերշ. Տ. Շահե արքեպս. Աճեմյանի և Մեսրոպ արքեպս. Աճյանի** նախագահությամբ, բացվեց գիտաժողովը:

Այնուհետև գիտաժողովի մասնակիցները մեկնեցին Օշական: Մասնակիցների անունից Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի գերեզմանին ծաղկեպսակ դնելուց հետո նիստը շարունակեց իր աշխատանքը Դպրատանը: Զեկուցումներով հանդես եկան ԼՂՀ-ի ներկայացուցիչները, որոնք ներկայացրեցին պեպություն-Եկեղեցի փոխհարաբերությունների պարկերը ԼՂՀ-ում, կրոն-մշակույթ-դպրոց հարաբերությունների դրվածքը այսօրվա անկախ հանրապետությունում:

Մարտի 3-ին Ծաղկաձորի Գրողների միության հանգստյան տան նիստերի դահլիճում գիտաժողովը շարունակեց իր աշխատանքը:

Առավոտյան նիստն ամբողջությամբ նվիրված էր Եկեղեցի-պեպություն փոխհարաբերություններում հոգևոր տարրի վերադարձին, առանց որի պեպականության գոյությունը ապագայում վրանգի տակ է դրվում:

Զեկուցումներով հանդես եկան՝

**Ս. Կամսարական** - «Հայոց պեպականությունը՝ հոգևոր և աշխարհիկ իշխանությունների փոխընդունակության ամբողջություն».

**Ս. Սյրեփանյանց** - «Եկեղեցին պեպությունից անջատելու հետևանքները Եվրոպայում ու Խորհրդային Հայաստանում».

**Ս. Հարությունյան** - «Պեպության և Եկեղեցու համագործակցությունը երկրի սլաշտպանության գործում».

**Ս. Մայիլյան** - «Ժամանակի աղանդներն ու հայոց պեպականությունը».

**Ռ. Մաթևոսյան** - «Պեպություն-Եկեղեցի կապի արտացոլումը զինանշաններում IV-XIII դդ.»:



Ֆրանսիայում Եկեղեցին պետությունից բաժանելու պայմանությանն էր նվիրված **Գ. Գեռնյանի** բանախոսությունը: Այսօր Ֆրանսիայի կրոնական համայնապարկերում երկրորդ տեղն է գրավում մահմեդական փարթը (4 մլն., համեմատության համար նշենք, որ բողոքականների թիվը 1 մլն. է), որը լուրջ խնդիրների առաջ է կանգնեցնելու Ֆրանսիայի պետականությանը:

Դանիայում Եկեղեցի-պետություն հարաբերությունները կարգավորվում են 1849 թ. ընդունված կանոնադրության համապատասխան հոդվածներով, իրենց դրական և բացասական հետևանքներով (**Մ. Վեստ**, Եկեղեցին և պետությունը 1849 թ. Սահմանադրության մեջ):

Իսրայելում կրոնական խնդիրները ներկայացրեց **Շահե արքեպս. Աճեմյանը**, որը հանդես եկավ «Իսրայելի հակամիսիոներական օրենքը» բանախոսությամբ:

**Թ. Սամվելյանը** ներկայացրեց ԱՄՆ-ում Եկեղեցու ներգործության դերը հասարակության վրա: Որքան էլ փարօրինակ հնչի, մի երկրում, ուր պետությունն ու Եկեղեցին ամբողջովին փարանջափված են, կյանքի համարյա բոլոր ոլորտները, ներառյալ բաղաբական, տնտեսական, բարոյական, գտնվում են կրոնի ազդեցության փակ:

**Նաթան եպս. Նովիաննիսյանը** ներկայացրեց Եկեղեցի-պետություն հարաբերությունները ներկա ԱՊՀ երկրներում՝ նշելով այն բարձր դիրքն ու նշանակությունը, որ ունի Եկեղեցին այդ երկրներում:

Մարտի 5-ի առավոտյան նիստում ամփոփվեցին գիտաժողովի աշխատանքները, որից հետո ընթերցվեց մի հայտարարություն: Դրանով գիտաժողովն ավարտեց իր աշխատանքները:

**Գրականություն.** «Հայոց Եկեղեցի և պետություն», 2-5 մարտի 2000 թ., միջազգային գիտաժողովի նյութերը, Էջմիածին-Օշական-Ծաղկաչոր, Երևան, 2000:

Ս. ՄԱՅԻԼՅԱՆ